

Па нябачных слядах

Дзе ў чэшскай Празе быў і што рабіў наш славуты зямляк?

У сталіцу Чэхіі Прагу вандроўныя шляхі-дарогі мяне прыводзілі двойчы. І кожны раз сустрэча з гэтым горадам пакідала самыя непаўторныя ўражанні. Бо Прага ёсць Прага. Умее яна здзіўляць і шматлікімі славутацямі, і адметнай гісторыка-культурнай аўрай. Нездарма ж сюды імкнуцца з усяго свету як шанавальнікі старасвецкай даўніны, так і прыхільнікі сучасных творчых плыняў. Зрэшты, не толькі яны адны. Але галоўнае, што ўсім тут хапае месца і кожнаму даецца магчымасць задаволіць сваю цікаўнасць і спраўдзіць асабістыя імкненні. Ёсць у Празе і шмат мясцін, цесна звязаных з жыццём і дзейнасцю ў гэтым горадзе нашых знакамітых суайчыннікаў. Праўда, згадкі пра беларускія адрасы не заўсёды знойдзеш у папулярных даведніках па тамтэйшых славутацях. А дарма: многія беларусы, жывучы на чужыне ў Празе, пакінулі істотны след як непасрэдна ў гісторыі гэтага горада, так і ў сусветнай культуры. І сярод іх, вядома ж, зоркай першай велічыні выступае ўраджэнец Полацка, знакаміты Францыск Скарына.

Калі канкрэтна наш славуты зямляк Купершыню трапіў у Прагу, невядома. Але, мяркуючы па тым, што сваю першую кнігу «Псалтыр» Ф. Скарына выдаў 6 жніўня 1517 года – гэта дата пазначана ў пасляслоўі да выдання, з’яўленне будучага беларускага першадрукара ў горадзе на Влтаве некаторыя даследчыкі яго жыццяпісу прапануюць аднесці як мінімум на год-паўтара раней. Нават цяпер, у век развітых тэхналогій, працэс падрыхтоўкі да выдання якаснай кнігі займае працяглы тэрмін. А якім па часе ён быў паўтысячагоддзя таму, калі кнігадрукаванне ў Еўропе паступова набірала абароты, можна толькі здагадацца. Як-ніяк Ф. Скарыну неабходны быў час на тое, каб загазаць кірылічныя шрыфты, якія для яго кніг, хутчэй за ўсё, вырабляліся спецыяльна, каб знайсці майстроў і разам з імі распра-

цаваць для аздаблення сваіх выданняў застаўкі, віньеткі, ініцыялы і гравюры з разнастайнымі біблейскімі сюжэтамі, каб уладкаваць тэхнічныя пытанні з гаспадарамі друкарні, каб атрымаць дазвол ад улад на выданне Свяшчэннага Пісання невядомай для іх кірыліцай і г.д. Ды і на пераклад Бібліі на зразумелую для простага «людзку паспалітага» мову яму таксама спатрэбіўся час.

Да гэтай пары дакладна невядома, чаму славуты палачанін абраў месцам для друкавання сваіх кніг менавіта Прагу. Адны скарыназнаўцы лічаць, што гэтаму пасадзейнічалі тагачасныя чэшскія каралі – спачатку, да 1516 года, Уладзіслаў II, а затым яго сын Людовік II, якія былі выхадцамі з вядомай у Вялікім Княстве Літоўскім манархічнай дынастыі Ягелонаў і маглі спрыяць, што цалкам верагодна, кнігавыдавецкім планам до-

бра ім знаёмага ўраджэнца Полацка. Паводле другой версіі, Прага прывабіла Ф. Скарыну найперш тым, што там існавала ўстаноўленая яшчэ ў 1485 годзе палажэннямі Кутнагорскага рэлігійнага міру, а ў 1512 годзе ўзаконеная каралём Уладзіславам II «на ўсе часы», свабода веравызнання. Нібыта якраз гэта акалічнасць і гарантавала нашаму земляку выданне перакладзеных ім на старабеларускую мову кніг Свяшчэннага Пісання з уласнымі каментарыямі без якіх-небудзь негатывных для яго вынікаў. Яшчэ немалаважным быў і той факт, што да выхаду ў свет пражскіх кніг Ф. Скарыны чэхі ўжо мелі тры поўныя пераклады Бібліі на сваю мову: яны былі надрукаваны ў 1488, 1489 і 1506 гадах адпаведна ў Празе, у недалёкім ад яе гарадку Кутна-Гора і ў італьянскай Венецыі. Дарэчы, у вядомым сваімі гандальерамі горадзе ў пачатку XVI стагоддзя працавала каля 100 друкарняў, у якіх акрамя кніг на італьянскай выдаваліся кнігі і на многіх іншых мовах, уключаючы армянскую, грэчаскую, яўрэйскую і, як ужо ведаем, чэшскую. Скарына наведаў Венецыю ў 1512 годзе і, верагодна, менавіта там загарэўся ідэяй выдаць Біблію на сваёй роднай мове. Ну, а зоркі распарадзіліся так, што зрабіць ён гэта захацеў акурат у Празе.

Засноўваць у чэшскай сталіцы ўласную друкарню Ф. Скарыну было немэтазгодна. Як чалавек прагматычны, ён, канечне ж, умеў лічыць грошы. Таму, каб зменшыць выдавецкія выдаткі, мусіў звярнуцца да паслуг адной з ужо існаваўшых у горадзе друкарскіх мануфактур. А вось якой канкрэтна? Тут зноў жа і скарыназнаўцы, і даследчыкі пражскай мінуўшчыны разыходзяцца ў меркаваннях. Бо захавалася вельмі мала дакументальных сведчанняў пра тое,

◀ Пражскі астранамічны гадзіннік – так званы арлой

дзе дакладна ў пачатку XVI стагоддзя ў Празе існавалі кнігавыдавецкія цэнтры. Аднак усе навукоўцы сыходзяцца ў тым, што друкарня, у якой славуці палачанін выдаваў свае кнігі, знаходзілася дзесьці ў раёне Старамесцкай плошчы, знакамітай цэлым шэрагам архітэктурных помнікаў розных стыляў, у тым ліку і сярэднявечнай ратушай з астранамічным гадзіннікам – так званым арлоем. Якраз туды і скіраваліся мы з нашым гідам Паўлам, былым жыхаром Мінска, які, прыехаўшы аднойчы ў Прагу, улюбіўся ў яе і пасля ўжо не змог знайсці ў сабе сілы, каб пакінуць гэты горад.

Да паўдня заставаліся лічаныя хвіліны, і вялізны натоўп у чаканні пабачыць чарговае, з перыядычнасцю раз у гадзіну, цудадзейства на вежы Старамесцкай ратушы сабраўся каля яе сцен. І як толькі мы далучыліся да шматмоўнай грамады, адзін з галоўных сімвалаў Прагі чакана для ўсіх ажыў: на франтоне гадзіннікавай

вежы прыйшлі ў рух драўляныя фігуркі 12 біблейскіх апосталаў, замітусіліся і лялькі-сімвалы людскіх грахоў. Распачаў жа дзейства Шкілет, які, тузануўшы вяроўчыну, абудзіў звон і, пакруціўшы ў другой «руцэ» пясочны гадзіннік, нагадаў пра хуткацечнасць жыцця і немінучую для ўсіх смерць. У той жа самы час яго «сусед» Турак, стукнуўшы па струнах падобнага да гітары музычнага інструмента, папярэдзіў пра марнасць гламурнага быту. Трэці па ліку персанаж пражскага арля, сціплы Жмінда, страсянуў мяшэчак з грашыма і тым самым давёў, што скупасць – таксама людская загана. Была там яшчэ і фігурка Фанабэрыі, якая раз-пораз углядалася ў люстэрка, перасцерагаючы нас ад ганарыстасці і славалюбства. А ўзняты над усімі імі Анёл з караючым мячом нагадваў пра непазбежнасць пакарання за грахі... Гэта казачнае шоу з жыццёвымі павучаннямі было непрацяглым па часе, доўжылася крыху больш за хвіліну і аб яго заканчэнні пад радасныя воплескі прысутных абвясціў сваім кукарэканнем залаты певень – таксама неад’емны атрыбут славутага пражскага гадзінніка.

Як толькі аціхла бура захапленняў і натоўп разышоўся, экскурсавод Павел прапанаваў нам скіраваць погляд у процілеглы ад гадзіннікавай вежы Старамесцкай ратушы бок. І кожны з нас, крутануўшыся на 180 градусаў, угледзеў

суцэльную сцяну з шасці рознакаляровых франтонаў дамоў.

– Існуе гіпотэза, што у адным з гэтых шматпавярховікаў і размяшчалася друкарня, на варштатах якой Ф. Скарына выдаў свае кнігі, – павёў далей свой аповед Павел. – Магчыма, што гэта дом у цэнтры. Пажар 1547 года знішчыў гарадскія архівы Прагі, таму дакладныя звесткі пра скарынаўскую друкарню адсутнічаюць. Вядома толькі, што мяркуемы будынак друкарні быў пабудаваны ў канцы XIV стагоддзя і за сваю доўгую гісторыю неаднойчы перарабляўся, мяняў свой знешні выгляд. Першапачаткова ён быў узведзены ў гатычным стылі, але ў XVI стагоддзі яго надзялілі рэнесанснымі атрыбутамі, а яшчэ праз стагоддзе – рысамі барока. У выніку сёння ён спалучае прыкметы ўсіх трох гэтых стыляў...

У чэхаў ёсць завяздзёнка даваць найбольш каштоўным з гістарычнага пункту гледжання жылым пабудовам назвы. Дык вось гэты дом жыхары Прагі здаўна завуць «Каля белага анёла». Назва, па ўсім відаць, звязана з паданнем, што некалі там з’яўляўся белы прывід маладой маці, якая цаной свайго жыцця выратавала з бяды свайго малага сына і, як анёл-ахоўнік, затым блукала па доме, пакуль нашчадак не дасягнуў паўналецця. На франтоне ўжо значна пазней быў устаноўлены прысвечаны гэтай легендзе барэльеф.

З далейшага расказу нашага гіда вынікала, што меркаванне аб размяшчэнні на другім паверсе дома «Каля белага анёла» друкарні, у якой выдаваў свае кнігі славуты палачанін, выказалі ў сваіх працах чэшскія беларусісты Вацлаў Жыдліцкі і Міслаў Зіма. Але апошнім часам з’явіліся і новыя версіі на гэты конт, якія Павел, як чалавек, што грунтоўна займаецца вывучэннем пражскага перыяду ў жыццяпісе Ф. Скарыны, згодны лічыць больш праўдападобнымі. Бо яны вынікаюць з даследаванняў агульнай канцэпцыі забудовы Старамесцкай плошчы.

– Друкарня пражскіх кнігавыдаўцоў бацькі і сына Яна і Паўла Севярынаў, якую арандаваў беларускі асветнік, размяшчалася ў іншым месцы, але таксама непадалёк ад Старамесцкай плошчы, –

▼ «Шчыт» з рознакаляровых фасадаў дамоў на Старамесцкай плошчы

даводзіць нам экскурсавод і вядзе за сабою на другі бок будынка сярэднявковай ратушы. – Дом гэты зваўся «Каля залатога паўмесяца» і знаходзіўся ён на вуліцы, якая раней пачыналася ад касцёла святога Мікалая. Сёння гэта – невялікая Мікалаеўская вуліца на адной з ускраін Старамесцкай плошчы. У часы Ф. Скарыны яна была зусім іншая. Але з-за таго, што яе левы, калі глядзець ад Мікалаеўскага касцёла, бок аказваўся надта блізка да ратушы, якая пастаянна расшыралася, і ў XIX стагоддзі, заняўшы ўвесь прылеглы да яе квартал, «праглынула» дом «Каля залатога паўмесяца»...

Праўда, як зазначыў далей Павел, і дабудаванае крыло ратушы не захавалася. Справа ў тым, што ў самым канцы Другой сусветнай вайны ў Празе ўспыхнула антынацысцкае паўстанне. У горадзе былі ўзведзены барыкады, амаль паўсюдна ішлі баі і асабліва ўпартыя ў раёне Старамесцкай плошчы. Пражане-паўстанцы занялі будынак Чэшскага радыё, адкуль па перадачыку, які быў устаноўлены на ратушы, перадавалі заклікі да гараджан браць у рукі зброю і змагацца з ворагам. Зразумела, што фашысты, якія ўсімі сіламі імкнуліся задушыць паўстанне, перш за ўсё паспрабавалі спыніць вяшчанне радыё. Будынак Старамесцкай ратушы яны абстралялі з гармат, у выніку чаго там адбыўся пажар. Ён цалкам знішчыў тое самае, дабудаванае ў XIX стагоддзі крыло.

Дарэчы, сярэднявечны гадзіннік таксама моцна пацярпеў тады ад агню: драўляныя фігуркі апосталаў згарэлі, а астранамічны цыферблат абваліўся. Адразу пасля вайны свой знакамiты арлой пражане, канечне ж, аднавілі, а вось адбудоваць знішчаны пажарам бакавы корпус ратушы не сталі. З часам яго руіны знеслі, а на іх месцы разбілі сквер, каля якога цяпер ідзе бойкі гандаль півам і мясцовым фастфудам.

Зазірнуўшы ў сквер, мы нечакана сустрэлі... Ф. Скарыну. Сваім нязвыклым абліччам ён глядзеў на нас з плаката, прысвечанага міжнароднаму сімпозіуму «Францыск Скарына і Прага», які быў арганізаваны Нацыянальнай бібліятэкай Чэшскай Рэспублікі,

Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі і Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Чэшскай Рэспубліцы з нагоды 500-гадовага юбілею беларускага кнігадрукавання і праходзіў у сталіцы Чэхіі 15 чэрвеня. Плакат быў прымацаваны проста да ствала каштана разам з букетікам беларускіх валошак – такім чынам удзельнікі сімпозіума адзначылі месца, дзе друкаваліся скарынаўскія кнігі.

Больш ніякай памятнай адзнакі – ні шыльды, ні мемарыяльнага знака, альбо хоць бы выбрукаванага надпісу, як гэта любяць рабіць у еўрапейскіх гарадах, якія нагадвалі б пра заслугі знакамiтага палачанiна ў Празе, на Старамесцкай плошчы мы не знайшлі. Бо іх там проста няма. А шкада, наш Ф. Скарына даў фору не толькі суайчыннікам, але і ўсім ўсходнім славянам, – у іх друкаваная кніга з'явілася значна пазней. Дый чэшскія друкары пасля выхаду скарынаўскіх кніг, відавочна, вучыліся шмат чаму ў славутага беларуса.

Заўважыўшы на нашых тварах недаўменне, экскурсавод паспяшаўся нас заспакоіць: у чэшскай сталіцы ўстаноўлена мемарыяльная шыльда беларускаму першадрукару, але ў іншым месцы, прыкладна за паўкіламетра ад Старамесцкай плошчы. Зразумела, пасля гэтага паведамлення ўсёй сваёй кампактнай чародкай мы накіраваліся туды. Высветлілася, што ісці

▲ Афіша з партрэтам Ф. Скарыны, прымацаваная на ствол дрэва ў скверы на Старамесцкай плошчы, як часова памятка пра знаходжанне ў гэтым месцы друкарні

▼ Цяпер там, дзе некалі ў Празе друкаваліся скарынаўскія кнігі, можна паспытаць піва з мясцовым фастфудам

▲ Мемарыяльная шыльда, прысвечаная Ф. Скарыну, у пражскім Клеменцінуме

трэба ў бок яшчэ аднаго сімвала Прагі – Карлавага моста, на паўдарозе да якога мы заўважылі адзін з будынкаў Чэшскай нацыянальнай бібліятэкі. У адрозненне ад галоўнага кнігасховішча Беларусі, чэшская інтэлектуальная скарбніца месціцца ў добрым дзясятку старадаўніх пабудов, якія ўтвараюць агульны архітэктурны комплекс Клеменцінум. Сваю назву ён атрымаў ад узвездзенага некалі на яго тэрыторыі дамініканскага касцёла святога Клеменціна. Акурат тут, на сцяне аднаго з будынкаў галоўнага ўнутранага дворыка Клеменцінума, і адшукаўся прадмет нашай надзвычайнай цікаўнасці – прысвечаная Ф. Скарыну мемарыяльная дошка.

Устаноўлена гэта важная для ўсіх беларусаў памятка была ў 1996 годзе. Яе аўтар мінскі скульптар Алесь Дранец увекавечыў прысеўшага Ф. Скарыну з яго «Бібліяй рускай» у руках, на развароце якой чытаецца другая частка яе афіцыйнай назвы: «Богу кочти и людем посполитым к доброму научению». А ўжо непасрэдна пад выявай першадрукара надпісамі на беларускай і чэшскай мовах даецца тлумачэнне яго заслугі: «1517–1519. У Старым месце Пражскім выдатны беларускі асветнік Францішак Скарына выдаў свой беларускі пераклад Бібліі».

Нягледзячы на тое, што скарынаўская мемарыяльная шыльда знаходзіцца ў месцы, якое непасрэднай сувязі з дру-

карняй не мае, яго выбар лічыцца цалкам апраўданым. Гэтыя старасвецкія мury могуць памятаць знакамітага палачаніна, які, хутчэй за ўсё, быў католікам і мог наведаць касцёл святога Клеменціна, а таксама з вялікай доляй верагоднасці – ужо тады багатую на рыштэты бібліятэку дамініканскага кляштару, які размясціўся тут ажно з 1227 года.

У Клеменцінуме ўдалося адшукаць і, так бы мовіць, часовы беларускі след – афішу мастацкай выставы «Беларуская графіка: сучаснасць і традыцыі». Яна праходзіла ў рамках усё таго ж міжнароднага сімпозіума «Францыск Скарына і Прага», які завяршыўся за некалькі дзён данашай вандроўкі ў чэшскую сталіцу. Паводле водгукаў мясцовай прэсы, гэты, арганізаваны пасольствам нашай краіны ў Чэхіі і галерэяй «Артпляц», мастацкі праект меў вялікі поспех. Работы трох вядомых беларускіх графікаў, прадстаўнікоў розных пакаленняў – Валерыя Славука, Уладзіміра Вішнеўскага і Рамана Сустава далі наведвальнікам выставы магчымасць пераканацца, што традыцыі, закладзеныя Ф. Скарынам у яго надзвычай багатых на гравюры кнігах, у сучаснай Беларусі паспяхова прадаўжаюцца. Шчыра парадаваўшыся за мастакоў-землякоў, мы пакінулі Клеменцінум і скіраваліся да Карлавага моста.

Вядомая сёння на ўвесь свет пераправа праз Влтаву ў скарынаўскія часы ўжо існавала, і наш суайчыннік, трэба думаць, не адну тысячу разоў сваімі нагамі вымяраў яе паўкіламетровы прасцяг. Праўда, выглядаў мост тады зусім інакш. Напрыклад, знакаміты палачанін не мог бачыць скульптур, якімі багата аздоблены Карлаў мост, бо яны з’явіліся там значна пазней, пераважна ў XVII–XVIII стагоддзях. Тым не менш многія даследчыкі надаюць гэтай пражскай славетнасці пэўнае сімвалічнае значэнне: мост адначасова звязвае і два берагі ракі, і два жыццёвыя перыяды, праведзеныя Ф. Скарынам у горадзе на Влтаве.

Як вядома, у 1520 годзе наш зямляк пакінуў чэшскую сталіцу. Паводле адной з версій, з-за эпідэміі чумы, што чарговы раз там разгулялася, і пераехаў у Вільню,

▼ Від на Градчаны; на пярэднім плане – Карлаў мост

дзе таксама займаўся кнігавыдавецкай дзейнасцю. Але прайшло паўтара дзясятка гадоў і жыццёвыя шляхі-дарогі зноў прывялі Скарыну ў Прагу. У 1535 годзе тагачасны чэшскі кароль Фердынанд I запрасіў яго на працу садоўнікам пры сваім двары. Каралеўскі палац быў размешчаны (зрэшты, ён там знаходзіцца і цяпер) у гістарычнай частцы, якая мае назву Градчаны, і яе ад Старамесцкай плошчы, у раёне якой, як памятаем, выдаваліся скарынаўскія кнігі, аддзяляе акурат рака Влтава.

Лічыцца, што вяртанню Ф. Скарыны ў Прагу пасадзейнічала жонка Фердынанда I Ганна, якая паходзіла з усё таго ж вядомага ў Вялікім Княстве Літоўскім роду Ягелонаў. Яна магла ведаць першадрукара асабіста, а, магчыма, і хтосьці з яе родзічаў «сасватаў» Скарыну на гэту пасаду. Як бы ні было, наш зямляк стаў каралеўскім садоўнікам. Некаторыя даследчыкі лічаць, што пры чэшскім каралеўскім двары Ф. Скарына, хутчэй за ўсё, выконваў абавязкі кваліфікаванага вучонага-батаніка. Званне доктара «ў лекарскіх навук», атрыманае ім у Падуі, цалкам дазваляла яму займацца вырошчваннем лекавых траў і лячэннем хворых на высокім для таго часу ўзроўні: менавіта ж зёлкі тады былі асноўным сродкам ад хвароб. Акрамя таго, наш зямляк займаўся і ўдасканаленнем самога Каралеўскага парку, разбіў там новыя алеі, закладваў аранжарэі і г.д. Дарэчы, менавіта Скарына першым у Чэхіі стаў вырошчваць цытрусавыя культуры – апельсіны і лімоны.

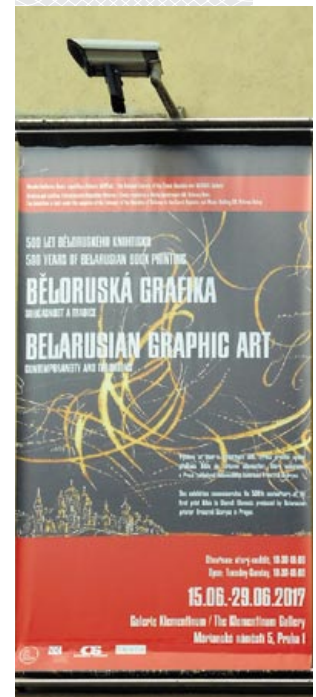
– Вядома, да нашага часу не дайшло тварэнне рук Скарыны-садоўніка, – гаворыць наш экскурсавод. – Але для нас важна ведаць, што Францыск Скарына стварыў канцэпцыю Каралеўскага саду, падрыхтаваў праектныя эскізы, якія пасля на працягу стагоддзяў вызначылі яго далейшае развіццё. Таму не будзе перабольшаннем сказаць, што ў сучасным пражскім Каралеўскім садзе лунае скарынаўскі дух...

Жыццё Ф. Скарыны ў Праге ў час яго працы садоўнікам было далёка небяспечным. Другі раз ён прыехаў у

чэшскую сталіцу са сваімі сынамі, якія нарадзіліся ў Вільні ў шлюбе з заможнай гараджанкай Маргарытай. Дарэчы, заўчасная смерць жонкі ў 1530 годзе, як лічыцца, магла паскорыць ад'езд Ф. Скарыны з Вільні. Але бяда напаткала яго і на новым месцы. У пачатку красавіка 1541 года ў Празе здарыўся пажар і ў ім адзін з нашчадкаў беларускага першадрукара – Францішак, загінуў. Лёс другога яго сына Сімяона быў больш шчаслівым, ён пайшоў па слядах бацькі: працаваў доктарам і садоўнікам.

Як і калі закончыўся зямны шлях Ф. Скарыны, невядома. Мяркуецца, беларускі першадрукар і асветнік адышоў у свет іншы яшчэ да 29 студзеня 1552 года. Справа ў тым, што пасля смерці бацькі яго сын Сімяон звяртаўся да караля Фердынанда I з просьбай заклікаць сваіх падданых у розных месцах Чэхіі дапамагчы яму атрымаць маёмасць, якая належала нашчадку па праву спадчынніка. Граматай, датаванай 29 студзеня 1552 года, чэшскі кароль падтрымаў законную просьбу сына свайго колішняга садоўніка.

На жаль, невядома і месца пахавання Ф. Скарыны. Адны даследчыкі мяркуюць, што ён мог быць пахаваны ў Празе, другія – на поўдні Чэхіі, у горадзе Чэшскі Крумлаў, дзе працаваў садоўнікам яго сын Сімяон.

▲ Афіша выставы «Беларуская графіка: сучаснасць і традыцыі», якая праходзіла ў Празе

▼ Каралеўскі сад у Празе ў свой час праектаваў знакаміты палачанін Францыск Скарына

▼ Помнік Ф. Скарыну ў Празе і мемарыяльны камень каля яго

І ўсё ж у Празе ёсць мясціна, дзе кожны на тое ахвочы можа аддаць даніну сваёй павагі слаўнаму палачаніну. За паўкіламетра ад Каралеўскага палаца ў Градчанах, у сценах якога, дарэчы, цяпер размяшчаецца рэзідэнцыя прэзідэнта Чэхіі, устаноўлены помнік Ф. Скарыну. Мінскія скульптар Эдуард Астаф'еў і архітэктар Юрый Казакоў стварылі вобраз статнага маладога беларускага асветніка

і першадрукара, апранутага ў мантыю вучонага. Левай рукой ён прытрымлівае пакладзеную на калону кнігу, у правай грацыёзна трымае пяро. На адной са старонак раскрытага фаліянта бачны характэрны знак скарынаўскай «Бібліі рускай» – месяц і сонца, а на другой – тэкст «Книга выложена докторомъ Францискомъ Скориною сыном из славнаго града Полоцька». Непадалёк ад скульптуры ўстаноўлены валун, на які прымацавана бронзавая шыльда ў выглядзе папяровага скрутка. На ёй па-беларуску і па-чэшску напісана «1535–1539. У гэтых месцах працаваў каралеўскім батанікам выдатны беларускі гуманіст і ўсходнеславянскі першадрукар Францішак Скарына».

...Перад ад'ездам з Прагі наш аўтобус яшчэ раз заруліў на вулачку, дзе ўстаноўлены помнік Ф. Скарыну. Такім чынам мы яшчэ раз змаглі аддаць даніну глыбокай павагі свайму слаўтаму земляку. А ён, Францыск Скарына, спакойна глядзеў з больш як двухметровай вышыні на цікаўных турыстаў, якія падыходзілі да яго бліжэй, каб у адчыненай бронзавай кнізе прачытаць, хто ён такі і чым слаўная для Беларусі пражская старонка яго жыцця.

Сяргей ГАЛОЎКА
Мінск – Прага – Мінск
Фота аўтара

ПОДПИСКА НА ЖУРНАЛ

Идет подписка на «Беларускую думку» на II полугодие 2017 года!

«БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА»

74938 – ИНДИВИДУАЛЬНАЯ ПОДПИСКА.

Стоимость: 1 мес. – 3 руб., 3 мес. – 9 руб.,
6 мес. – 18 руб.

749382 – ВЕДОМСТВЕННАЯ ПОДПИСКА.

Стоимость: 1 мес. – 9,06 руб., 3 мес. – 27,18 руб.,
6 мес. – 54,36 руб. (включая НДС).

**СТОИМОСТЬ ЖУРНАЛА ПО ПОДПИСКЕ
НИЖЕ РОЗНИЧНОЙ**